

Alegerile locale generale din 5 noiembrie – primul scrutin în care discursul de ură este interzis și sancționat

Извините, этот текст доступен только в "[Румынский](#)". For the sake of viewer convenience, the content is shown below in the alternative language. You may click the link to switch the active language.



În cadrul Misiunii de Observare a Alegerilor Locale Generale din 5 noiembrie, Asociația Promo-LEX monitorizează, în perioada 05.09.2023 – 05.12.2023, discursul instigator la ură și discriminare. Acest fenomen are, în continuare, tendințe îngrijorătoare fiind prezent constant în spațiul public, în mass-media și, în special, în mediul online din Republica Moldova. Contextul politic și cel electoral favorizează utilizarea acestui tip de discurs, fapt confirmat de

monitorizările anterioare realizate de Promo-LEX, inclusiv în ultimele cinci campanii electorale, desfășurate în perioada 2018–2021.

În anul 2022, Codul contravențional a fost completat, iar în prezent, utilizarea discursului de ură și/sau instigare la discriminare de către competitorii electorali, inclusiv prin intermediul materialelor electorale, sunt interzise și sancționate. Comisia Electorală Centrală și Consiliul Audiovizualului au dezvoltat instrumente interne de reglementare a publicității politice și electorale și, respectiv, de monitorizare a discursului care incită la ură în media audiovizuală, în perioada electorală, dar și în afara acesteia.

Simpla existență a unei prevederi legale nu este suficientă

„Procesul de prevenire al discursului de ură este unul complex care cere implicarea mai multor actori. Simpla existență a unei prevederi legale privind interzicerea și sancționarea discursului de ură nu poate asigura în totalitate descurajarea acestui fenomen”, constată experta în Monitorizarea și Combaterea Discursului de Ură, Irina Corobcenco. Potrivit ei, este nevoie ca legea să fie aplicată eficient și corect, iar pentru aceasta trebuie să existe instrucțiuni practice și polițiști pregătiți, un mecanism de încurajare a raportării acestor cazuri și activități constante sau cel puțin periodice de informare.

Deși, în ultimele 12 luni, Poliția a aplicat sancțiuni pentru instigare la discriminare și acțiuni violente, experta Promo-LEX pune la îndoială că în campania pentru alegerile locale vor fi mai puține cazuri de discurs de ură și explică de ce. „Societatea este puternic divizată și iritată. Inițial, pandemia de COVID-19 i-a ținut pe oameni în case și mulți au căutat „țapi ispășitori” în diverse grupuri sociale pentru a-

și direcționa nemulțumirile și frustrările. Apoi, războiul Rusiei împotriva Ucrainei i-a pus față în față cu propaganda de război îmbinată cu știri false și discurs de ură, iar criza economică le-a cerut să fie „atenți” la nevoile lor și mai puțin la ale celor din jur. Deși oamenii au acces la surse diverse de informare, gândirea critică prea puțin educată și neîncrederea în mass-media, în autorități și în comunitate, îi fac o țintă ușoară pentru mesaje simplificate și manipulate, mai ales la cele care fac apel la emoții. Toate acestea se suprapun peste contextul politic național, în care suficienți lideri de opinie și politicieni fac uz de mesaje care să alimenteze fricile și perioada pre-electorală deja a arătat acest lucru”.

Irina Corobcenco se arată convinsă că sancționarea cazurilor grave de discurs de ură și instigare la discriminare vor fi un semnal puternic pentru toată lumea că libertatea de exprimare nu acoperă formele de exprimare care promovează, justifică, răspândesc sau instigă la ură, discriminare sau violență, inclusiv atunci când candidații electorali sunt autorii unor astfel de mesaje.

Aplicarea cadrului legal ar putea fi problematică

Potrivit Codului contravențional, utilizarea de către competitorii electorali a discursului de ură și/sau instigarea la discriminare în cadrul perioadei electorale și/sau în materialele de agitație electorală se sancționează cu amendă de la 7.500 de lei la 12.500 de lei, în cazul persoanei fizice, și de la 12.500 de lei la 20.000 de mii de lei, în cazul persoanei juridice (partidul politic, bloc electoral). Agentul constatator este Poliția, care va trebui să analizeze presupusul caz de discurs de ură și/sau instigare la discriminare și să decidă aplicarea sau neaplicarea sancțiunii. Poliția se poate autosesiza sau poate fi sesizată de către competitorul electoral care consideră că a fost ținta discursului de ură și/sau instigare la discriminare sau de către o persoană sau un grup de persoane care au fost vizate

de un discurs de ură și/sau instigare la discriminare din partea unui alt competitor electoral. Plângerea trebuie să fie însoțită de cât mai multe detalii și de dovezi (înregistrări video sau audio a mesajului cu pricina indicând data, ora, locul/platforma unde a fost transmis/publicat mesajul; numele autorului/autoarei; reacția publicului, comentariile de susținere, de promovare sau de incitare la ură).

Irina Corobcenco anticipează câteva impedimente în aplicarea normelor legale. Neînțelegerea a ceea ce reprezintă discursul de ură, precum și necunoașterea cadrului legal ar putea determina neraportarea cazurilor la Poliție, spune ea. Un alt impediment ține de capacitățile reduse ale Inspectoratului General al Poliției. Insuficiența resurselor umane, numărul mare de responsabili și pregătirea insuficientă a agenților constatați sunt câțiva dintre factorii care vor influența eficiența răspunsului Poliției la cazurile de discurs de ură și/sau instigare la discriminare, explică Irina Corobcenco, făcând trimitere și la constatările unui studiu elaborat de Asociația Promo-LEX care urmează să fie prezentat pe 28 septembrie 2023.

De ce utilizarea discursului de ură și instigarea la discriminare trebuie interzise și sancționate?

În primul rând pentru că discursul de ură reprezintă o încălcare a drepturilor omului, subliniază experta Irina Corobcenco. „Când un politician sau politiciană spune că un anumit grup nu trebuie să primească ajutor social, sau nu trebuie să poată organiza întruniri pentru că membrii săi au o altă etnie, o altă orientare sexuală, vorbesc o altă limbă etc., această afirmație nu este o simplă opinie, aceasta este un discurs de ură care promovează încălcarea drepturilor altora pentru că sunt diferiți”, explică experta.

„În al doilea rând, nici o societate nu se poate dezvolta, dacă membrii săi sunt divizați, nu au încredere unul în celălalt și trăiesc în grupuri în care unii sunt la marginea

societății, iar alții sunt favorizați. Într-o astfel de societate, riscul apariției unor conflicte sociale este destul de mare, iar discursul de ură exact aceasta face – îi așază pe oamenii în grupuri clar delimitate, în baza unor caracteristici și le alimentează fricile”, mai notează Irina Corobcenco.

Ea amintește că istoria ne-a dat suficiente lecții în care discursul de ură a fost utilizat pentru a umili, marginaliza, discrimina și ucide oameni (Holocaustul, Genocidul din Rwanda, Genocidul Armean etc.). Potrivit expertei, cea mai recentă lecție pe care istoria ne-a oferit-o e războiul Rusiei împotriva Ucrainei: „discursul de incitare la ură și violență îmbinat cu propaganda de război nu poate fi nici justificat și nici acceptat. Indiferent de limba vorbită, religia împărtășită, grupul etnic sau naționalitatea căreia cineva aparține, nimeni nu poate fi considerat un rebut sau „un vierme” ce trebuie exterminat”.